

Výsledky žáků v matematice a přírodovědě lze vhodně doplnit informacemi z dotazníků, které byly v rámci šetření TIMSS předloženy nejen žákům po vlastním testování, ale také rodičům žáků, učitelům a ředitelům škol. Tyto informace jsou již tradičně využívány k popisu prostředí výuky ve školách a k přiblížení postojů jednotlivých aktérů vzdělávacího procesu. V této kapitole bude věnována pozornost především domácímu zázemí žáků včetně názorů rodičů na školu, školnímu vybavení a jeho případnému nedostatku, důrazu ředitelů i učitelů na studijní úspěch žáků a pozornost bude rovněž věnována otázkám bezpečnosti z pohledu ředitelů, učitelů a žáků.

Zázemí žáků a jejich vstupní dovednosti

Ředitelé byli dotazováni, kolik procent žáků z jejich školy přibližně pochází z dobře situovaných rodin a kolik z ekonomicky slabších rodin. Na základě odpovědí ředitelů byly vytvořeny tři skupiny škol podle skladby žáků:

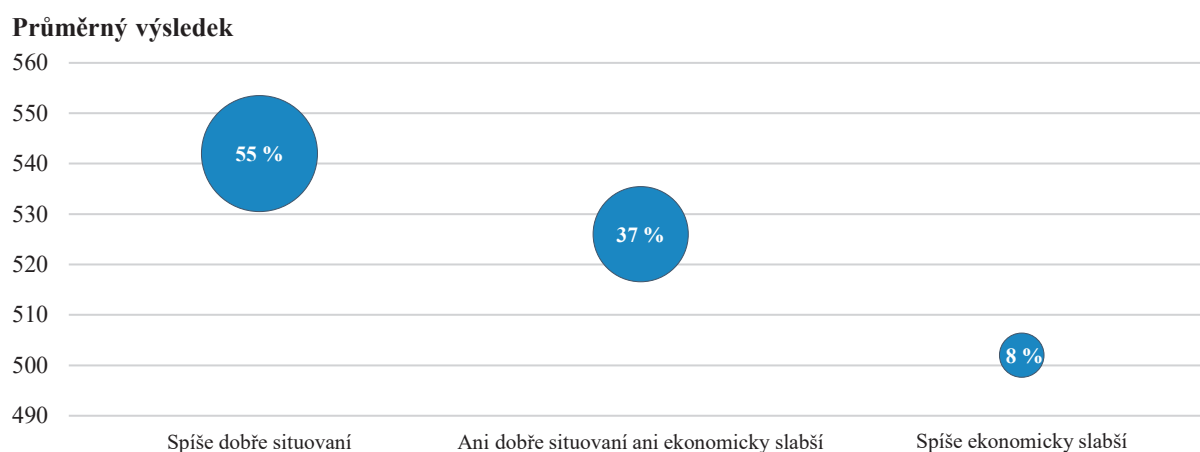
- **spíše dobře situovaní** (školy, kde více než 25 % žáků pochází z dobře situovaných rodin a maximálně 25 % žáků pochází z ekonomicky slabších rodin),
- **ani dobře situovaní ani ekonomicky slabší,**
- **spíše ekonomicky slabší** (školy, kde více než 25 % žáků pochází z ekonomicky slabších rodin a maximálně 25 % žáků pochází z dobře situovaných rodin).

V České republice navštěvuje 55 % žáků 4. ročníku školy se spíše dobře situovanými žáky, 37 % žáků navštěvuje školy se žáky ani dobře situovanými, ani ekonomicky slabšími a 8 % žáků navštěvuje školy, kde jsou žáci spíše ekonomicky slabší. Česká republika se řadí mezi čtvrtinu zemí TIMSS s nejvyšším podílem žáků v dobře situovaných školách. Vezmeme-li v úvahu země Evropské unie, zaujímá Česká republika osmou nejvyšší pozici (průměr EU činí 47 %). Mezi země s nejvyšším podílem žáků navštěvujících spíše dobře situované školy patří Rusko (80 %), Švédsko (75 %) a Litva (73 %).

Obrázek 5.1 zobrazuje průměrný výsledek českých žáků 4. ročníku v matematice při členění podle druhu školy z hlediska ekonomického zázemí žáků. Žáci ze škol se spíše dobře situovanými žáky dosáhli statisticky významně lepšího výsledku v matematice (542 bodů) než žáci ze škol se spíše ekonomicky slabšími žáky (502 bodů). Obdobně velký rozdíl (34 bodů) byl zjištěn v oblasti přírodovědy: průměrný výsledek žáků ze škol se spíše dobře situovanými žáky činí 541 bodů, zatímco průměrný výsledek žáků ze škol se spíše ekonomicky slabšími žáky činí 507 bodů. Výsledky uvedených skupin žáků se statisticky významně neodlišují od výsledků, kterých žáci dosáhli v roce 2015.

OBRÁZEK 5.1 | Složení žáků v českých školách z hlediska ekonomického zázemí podle vyjádření ředitelů škol

(TIMSS 2019 – matematika, 4. ročník)

Ředitelé dále odpovídali na otázku, kolik žáků v jejich škole si zhruba osvojilo vybrané dovednosti před tím, než začali chodit do první třídy.⁹ Škála zkonstruovaná na základě odpovědí ředitelů na 12 uvedených položek byla využita k vymezení tří skupin škol:

⁹ Konkrétně byly posuzovány tyto dovednosti: Pozná většinu písmen; umí přečíst některá slova; umí přečíst věty; umí napsat písmena; umí napsat své jméno; umí napsat jiná slova než své jméno; napočítá do 100 nebo i výše; pozná psaná čísla od 1 do 10; pozná psaná čísla vyšší než 10; umí napsat všechna čísla od 1 do 10; zvládne jednoduché sčítání; zvládne jednoduché odčítání.